

Οι προσπάθειες αντίστασης των Μακεδόνων στον Πανσλαβισμό μέσω του εκπαιδευτικού αγώνα (Αθανάσιος Ε. Καραθανάσης, Ομότιμος Καθηγητής του Α.Π.Θ. Πρόεδρος της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών)

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Παρόμοια ποιήματα από τέτοιες ειδήσεις έγραψε ο Αλέξ. Σούτσος υπό τον τίτλο «Ο ψωμοζήτης στρατιώτης» (1831) και «Ο εξόριστος» και τα οποία ενέπνευσαν τον ζωγράφο Θεόδ. Βρυζάκη, σύγχρονο των γεγονότων, να συνθέσει τον συγκλονιστικό πίνακά του «Το τυφλό παλληκάρι», ή «Ο ανάπηρος του Αγώνα». Θα ήταν πραγματικά ενδιαφέρον να ασχοληθεί κανείς με την τύχη των αγωνιστών του 1821 μετά την ίδρυση του νεοελληνικού κράτους και την αχάριστη συμπεριφορά του απέναντί τους.

Θεόδ. Βρυζάκη: Το τυφλό παλληκάρι

Για να επιστρέψουμε στην Θεσσαλονίκη και την Μακεδονία σημειώνουμε την ψυχική διάθεση των Μακεδόνων και των Θεσσαλονικέων ότι πλησίαζε η ώρα της

ελευθερίας, όταν έμαθαν ότι με την πρώτη ελληνοτουρκική εμπορική συμφωνία, έφθασε στην Θεσσαλονίκη ο πρώτος Έλληνας πρόξενος Θεόδωρος Βαλλιάνος το 1835. Τα χρόνια περνούσαν και οι Θεσσαλομακεδόνες επαναστάτησαν δύο φορές μέσ σε 20 χρόνια. Την πρώτη φορά το 1854, αλλά και λίγο πριν με την δράση των κλεφταρματολών Διαμαντή και Πιτσάβα, Γκούντροβο, Χαρίση, Ζέρβα. Την δεύτερη το 1878, όταν οι Πανσλαβιστές του κόμητος Ιγνάτιεφ δημιούργησαν επί χάρτου βέβαια την Μεγάλη Βουλγαρία με την συνθήκη του Αγίου Στεφάνου, όταν οι νικητές Ρώσοι του ρωσοτουρκικού πολέμου 1876 - 1878 επέβαλαν την συνθήκη αυτή, που καταδίκαιζε την Ελλάδα καθώς την περιέσφιγγε ο σλαβικός κίνδυνος με αιχμή του δόρατος την προστατευόμενη των Ρώσων νεότευκτη, εις κράτος Βουλγαρία.

Αυτή η συνθήκη εξήγειρε το φιλότιμο των Ελλήνων που επαναστάτησαν καθ' άπασαν την Μακεδονία από τα Πιέρια ως το Μοναστήρι έχοντας επικεφαλής τον νεαρό επίσκοπο Κίτρου Νικόλαο από την Φιλιπούπολη της Ανατ. Ρωμυλίας, τέκνο πνευματικό του υψιπετούς Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης Ιωακείμ, του έπειτα Πατριάρχου Ιωακείμ του Μεγαλοπρεπούς. Έτσι ανατράπηκε η άδικη για τον Ελληνισμό συνθήκη του Αγίου Στεφάνου. Και αντ' αυτής το συνέδριο του Βερολίνου τον Ιούλιο του 1878 προσαρτά στην Ελλάδα την Θεσσαλία και μέρος της Άρτας, που σήμαινε ότι η Μακεδονία έρχεται γεωγραφικά κοντά στην Ελλάδα. Το 1885 η Ελλάδα αδρανούσε και η Βουλγαρία με την στήριξη της Ρωσίας προσαρτά πραξικοπηματικά την Ανατ. Ρωμυλία. Η Ελλάδα σωπαίνει και στο βάθος η βουλγαρική επιδρομή στην Μακεδονία και την Θράκη.

Οι Μακεδόνες ανθίστανται από τότε με την ίδρυση σχολείων, ένας ιδιότυπος Μακεδονικός Αγώνας, ο εκπαιδευτικός, απέναντι στον Πανσλαβισμό. Έλληνες πρόξενοι στην Θεσσαλονίκη ο Βατικιώτης και ο Δοκός και προξενικοί υπάλληλοι για πολλούς λόγους συλλέγουν αρχαιότητες στην Θεσσαλονίκη και τις στέλνουν μυστικά στην Αθήνα. Και πάλι το αθηναϊκό κέντρο αδρανεί ακόμη και από το 1895 όταν στην Μακεδονία καταφθάνουν οι πρώτοι Βούλγαροι κομιτατζήδες έχοντας στο στόχαστρό τους σλαβόφωνους Μακεδόνες με την ισχυρή ελληνική εθνική συνείδηση που οι Βούλγαροι αποκαλούν γραικομάνους μην αντιλαμβανόμενοι ότι η γλώσσα δεν ταυτίζεται με την εθνική συνείδηση. Πολλοί από αυτούς τους σλαβόφωνους Έλληνες συγκρότησαν αντάρτικα σώματα. Τέτοια σώματα ήσαν αυτά των Μπούφα, Βερβέρη, Παπαδήμου, Βελέντζα, Σαράντη, που κατόρθωσαν σαν αετοί πάνω από τα μακεδονικά βουνά, να στηρίζουν τους βαλλόμενους ελληνικούς πληθυσμούς και το ελληνικό γόητρο, που δυστυχώς επλήγη σοβαρώς από τον άτυχο ελληνοτουρκικό πόλεμο του 1897. Γρήγορα, όμως, μόνος ο Μακεδονικός Ελληνισμός ανασυγκροτήθηκε χάρη σε γενναίους άνδρες που τον ανέστησαν από τα συντρίμια της ήττας. Τέτοιοι άνδρες που πρωτοστάτησαν και

οργάνωσαν τους Έλληνες της Μακεδονίας ήσαν ο εθνικός ανήρ Ίων Δραγούμης, ο Μητροπολίτης Καστοριάς Γερμανός Καραβαγγέλης, που συνέστησαν πατριωτικές επιτροπές σ' όλη την Μακεδονία. Και τότε παρουσιάστηκαν και άλλοι γενναίοι άνδρες με πρώτο τον Καπετάν Κώτα από την Ρούλια της Φλώρινας που οργάνωσαν τον ένοπλο μακεδονικό αγώνα. Ήταν η αρχή του.

Ήδη το 1903 το Οικουμενικό Πατριαρχείο αντιλαμβανόμενο, επί τέλους, ότι έπρεπε να προστατεύσει τους πατριαρχικούς πληθυσμούς απέναντι στην βουλγαρική απειλή, έστειλε σε καίριες και κρίσιμες μητροπόλεις της Μακεδονίας νέους και ικανούς ιεράρχες, όπως τον Γερμανό Καραβαγγέλη στην Καστοριά, τον Ιωακείμ Φορόπουλο στο Μοναστήρι, τον Στέφανο Δανιηλίδη στην Έδεσσα, τον Χρυσόστομο Καλαφάτη στην Δράμα, τον Θεοδώρητο Βασματζίδη στο Νευροκόπι. Αυτοί εργάσθηκαν σύντονα βγαίνοντας οι περισσότεροι έξω από τα όρια της οικουμενικής πολιτικής του Πατριαρχείου ακολουθώντας την Μ. Ιδέα των Αθηνών.

(συνεχίζεται)